

افغانستان آزاد – آزاد افغانستان

AA-AA

چو کشور نباشد تن من مباد
همه سر به سر تن به کشتن دهیم

بدین بوم و بر زنده یک تن مباد
از آن به که کشور به دشمن دهیم

www.afgazad.com

afgazad@gmail.com

Ideological

مسائل ایدئولوژیک

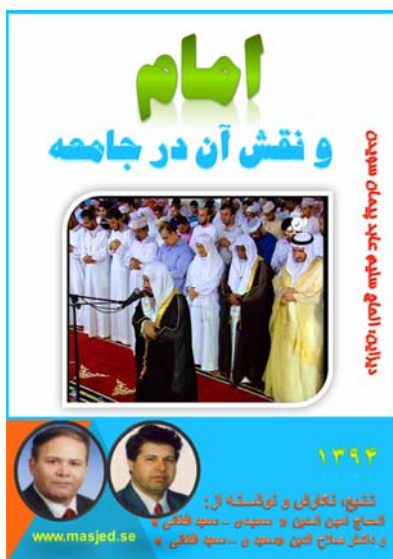
الحاج داکتر امین الدین سعیدی- سعیدافغانی

۰۴ سپتمبر ۲۰۱۸

بسم الله الرحمن الرحيم

امام و نقش آن در جامعه

۲

امامت زن :

امام صاحب ابو حنیفه (رحمة) می فرماید:

امامت زن که نماز می دهد و نماز زنان مقتدی صحیح می شود اما اینکار مکروه تحریمی می باشد.

امام مالک رحمة:

زن در نماز ها چه فرضی باشد و یا هم نفلی نمی تواند برای مردن یا زنان امامت کند.

از اختلاف نظر علماء واضح می شود که امامت زن برای زنان جایز بوده اما امامت زن برای مردان جایز نمی باشد.

تبصره:

آیا امامت مرد تنها برای زنان بدون از موجودت مرد دیگر جواز دارد یا

خیر؟ در جواب باید گفت: به شرط آن که امن از فتنه در میان نباشد جایز بوده، ولی طوری که در فوق بدان اشاره نمودیم بهتر است که امام از محارم زنان باشد، مثلاً اگر مردی زنان خانواده و اهل خانواده خود را نماز دهد جایز بوده و در آن هیچ گونه ممانعت شرعی دیده نمی شود.

در حدیثی آمده است که: روزی ابي بن کعب (رض) نزد پیامبر صلی الله علیه وسلم آمد گفت: «عملت الیله عملاً، قال: ما هو؟ قال: نسوة معی فی الدار فلن إنک تقرأ ولا نقرأ فصل بنا فصلیت ثمانیاً والوتر، فسکت النبی (علیه السلام) فرأینا سکوتہ رضا».

یا رسول الله من امشب عملی را انجام داده ام، آنحضرت صلی الله علیه وسلم فرمود:

چیست؟ گفتیم امشب زنان در خانه به من گفتند که من برایشان قرائت و نماز جماعت را بجاء آورم، پس من برایشان نماز جماعت هشت رکعتی ووتر را انجام دادم. بعد از شنیدن این داستان پیامبر اسلام سکوت کرد و این سکوت را طواری وانمود ساخت که از کار من راضی بود (ابو یعلی و طبرانی در وسط به سند حسن).

جماعت مستقل زنانه:

طوری که قبلاً به تفصیل بیان داشتیم که در شرع اسلامی بر پائی جماعت مستقل زنان، که امام مقتدی ها همه زن باشند، ممانعت نداشته آن را جایز دانسه و مکروه نمی باشد (علم الفقه جلد دوم صفحه ۹۲).

در روایتی از حضرت ام ورقه بن نوفل آمده است:

روزی پیامبر صلی الله علیه وسلم به خاطر عیادت «ام ورقه» به منزل وی تشریف آورده بود، پیامبر صلی الله علیه وسلم برایش مؤذنی را مقرر فرمود تا در اوقات نماز برایش آذان بگوید. و ام ورقه برای اعضای خانواده خود امامت می نمود.

امامت مرد برای نماز جماعت زنان جایز است، مشروط بر این که در جماعت يك مرد دیگر نیز حضور داشته باشد و یا هم در میان زنانی که نماز می خوانند، یکتن آنها محرّمش باشد، مثلاً مادرش، خواهرش، یا خانمش در میان آنها موجود باشد.

امادر صورتی که مرد دیگری ویا یکی از محرماتش موجود نباشد، در آنصورت برای مرد، امامت برای جماعت زنان مکروه تحریمی است.

اگر مقتدی یکنفر زن باشد، خواه بالغ باشد یا نابالغ، باید در عقب امام بایستد در کنار راست امام مانند مرد ایستاده نشود.

در مورد امامت زن در اسلام، همه مفسرین، فقها و شارعین شرع دین مقدس اسلام بدین باور و عقیده اند که امامت زن برای مردان به صورت مطلق جایز نمی باشد.

ولی امامت زن برای زنان درست بوده ودر آن هیچگونه ممانعت نمی بینند. طوری که بی بی عائشه (رض) و بی بی ام سلمه (رض) برای زنان امامت می کردند و همراه ایشان در صف می ایستادند.

همچنان پیامبر صلی الله علیه وسلم برای ام ورقه مؤذنی تعیین نموده و امر کرده بود که برای اهل خانه خود در نماز های فرض مشروط بر این که زنی که امامت می کند از آنها جلو نایستد بلکه در صف با ایشان بایستد، امامت کند.

وظایف امام:

امام جماعت از آن رو که در برپائی نماز جماعت و ایجاد روحیه وحدت، در بین مصلین نقش اساسی را ایفاء می کند، به یقین از ثواب بهره می برد، و چه بسا بیشتر از مأمومین دارای پاداش و ثواب باشد.

یکی از وظایف و مکلفیت هائی که امام قبل از ادای نماز جماعت انجام دهد، اینست که از منظم و راست بودن صفوف مصلین اطمینان حاصل و غرض منظم بودن صفوف نمازگزار ها را دعوت فرمایند.

سنت است که امام بعد از این که اقامه نماز توسط یکی از نماز گزاران به پایان رسید به طرف راست و چپ صفوف نماز گزاران نگاه کند و صف مامومین را ترتیب و به برابری صفوف مصلین مطابق به حدیثی که نعمان بن بشیر روایت نموده است، اقدام نمایند:

«کان رسول الله صلی الله علیه وسلم یسوی صفوفنا إذا قمنا إلى الصلاة، فإذا استوینا کبر» (روایت ابو داوود) (پیامبر صلی الله علیه و سلم صفهای ما را هنگام برخاستن برای ادای نماز (جماعت) آراسته می کرد و هنگامی که آراسته می شدیم تکبیره الاحرام می گفت).

و همچنین در حدیث آمده است که پیامبر صلی الله علیه و سلم بعد از اقامه نماز می فرمود: «سوا صفوفکم، فإن تسویة الصف من تمام الصلاة» (روایت بخاری و مسلم و غیره) (صفهایتان را آراسته کنید، زیرا آراسته و برابر کردن صفها از کامل کردن نماز است)

منظم نمودن و برابر کردن صفوف نماز گزاران سنت است؛ حتی برخی از علماء آن را واجب دانسته اند؛ زیرا در حدیث آمده است که روزی رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم هنگام برپائی نماز، شخصی را دید که سینه اش از صف بیرون آمده بود، فرمود:

«لَتُسَوَّيَنَّ صُفُوفَكُمْ أَوْ يَخَالِفَنَّ اللَّهُ بَيْنَ وُجُوْهِكُمْ» (بخاری ۷۱۷ مسلم ۴۳۶) (صفهای نمازتان را راست و برابر کنید و اگر نه، ممکن است الله چهره هایتان را دگرگون سازد)

در این حدیث وعید سختی برای کسانی که صفهای نماز را برابر نمی کنند آمده است حال آن که وعید از طرف شرع جز بر کار حرام و ترک واجب نمی آید.

قول و فتوای برابر کردن صفها، قولی قوی می باشد امام بخاری رحمه الله علیه در صحیح بخاری در این موضوع بابتی تحت عنوان (باب اثم من لم يتم الصفوف) آورده است. بخاری (در آذان باب ۷۵، قبل از شماره ۷۲۴).

طریقه سنت در راست کردن صفوف: چسپاندن بجلک پا ها و راست کردن صفوف:

علمای کرام در این مورد متفق القول اند که مصلین باید در صف نماز جوخت، جوخت ایستاده شوند و شانه های شان یکجا با بجلک پاهای شان یک با دیگر چسپیده باشد.

در سنت نبوی بر این امر تأکید به عمل آمده است که نماز گزاران باید طوری در صف کنار هم قرار گیرند که شانه هایشان با هم و بجلک پاهایشان به هم بچسبند و نباید فاصله ای بین پاهای دو نفر بغل هم باشد و البته هر شخص باید سعی کند پاهای خود را به اندازه عرض شانه هایش باز کند.

در حدیثی از «عَنْ جَابِرِ بْنِ سَمُرَةَ، رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا، قَالَ: خَرَجَ عَلَيْنَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ: «أَلَا تَصُفُّونَ كَمَا تُصُفُّ الْمَلَائِكَةُ عِنْدَ رَبِّهَا؟» فَقُلْنَا: يَا رَسُولَ اللَّهِ وَكَيْفَ تُصُفُّ الْمَلَائِكَةُ عِنْدَ رَبِّهَا؟ قَالَ: «يَتَمَوَّنُ الصُّفُوفَ الْأُولَى، وَيَتَرَاوُونَ فِي الصَّفِّ» (رواه مسلم). (از جابر رضی الله عنه روایت شده که: رسول الله صلی الله علیه و سلم بر ما برآمد و فرمود: چرا مثلی که فرشتگان در برابر الله شان صف می بندند، صف نمی بندید؟

گفتیم: یا رسول الله صلی الله علیه و سلم! فرشتگان در برابر پروردگار شان چگونه صف می بندند؟ فرمود: صفهای اول را کامل نموده و با نظم در صف ایستاده می شوند. (یعنی جای خالی در میان شان باقی نمی ماند).

همچنان در حدیثی از «وعن أبي مسعود رضي الله عنه، قال: كان رسول الله صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَمْسُحُ مَنَاكِبَنَا فِي الصَّلَاةِ، وَيَقُولُ: «اسْتَوُوا وَلَا تَخْتَلِفُوا فَتَخْتَلِفَ قُلُوبُكُمْ، لِيَلْبِسَنِي مِنْكُمْ أَوْلُوا الْأَحْلَامَ وَالنَّهْيَ، ثُمَّ الَّذِينَ يَلُونَهُمْ، ثُمَّ الَّذِينَ يَلُونَهُمْ» (رواه مسلم). (از ابو مسعود رضی الله عنه روایت شده که: رسول الله صلی الله علیه و سلم شانه های ما را در نماز

دست کشیده و می فرمود: برابر ایستاده شده و اختلاف نکنید (که شانه های بعضی جلوتر از شانه های گروه دیگر باشد) تا دلهای شما با هم اختلاف نکنند و باید کسانی که عاقل و بالغ اند، نزدیک ایستاده شوند و باز کسانی که به آنها نزدیک اند «مانند اطفال» و باز کسانی که به آنها نزدیک اند. (مثل مخنث ها یا زنان).

«فتخالف قلوبکم» یعنی آرزوها و اراده آن مختلف شود، در اینجاست که فتنه ها برانگیخته شده وحدت کلمه به هم خورده شوکت اسلام و مسلمین ضربه دیده دشمن چیره شده و عبادت کم و کارهای زشت و فساد ترویج می یابد.

خوانندگان محترم!

در باره تسویه و برابر ساختن صفوف باید گفت: با توجه به اخطارها و اخطارهای شدیدی که در این مورد آمده لازم است، ائمه مساجد در عملی ساختن آن قبل از شروع در نماز اهتمام ورزند تا رحمت حق شامل حال همه شده و نماز شان کامل شود.

در حدیثی از: از انس رضی الله عنه روایت است که گفت: «وَعَنْهُ قَالَ: أُقِيمَتِ الصَّلَاةُ، فَأَقْبَلَ عَلَيْنَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِوَجْهِهِ فَقَالَ: «أَقِيمُوا صُفُوفَكُمْ وَتَرَاصُّوا، فَإِنِّي أَرَاكُمْ مِنْ وَرَاءِ ظَهْرِي» رواه البُخَارِيُّ بِإِسْنَادٍ مُتَّفَقٍ عَلَيْهِ. وَفِي رِوَايَةٍ لِلْبُخَارِيِّ: وَكَانَ أَحَدُنَا يَلْزِقُ مَنْكِبَهُ بِمَنْكِبِ صَاحِبِهِ وَقَدِمَهُ بِقَدَمِهِ» .

نماز اقامه شد (پس از اقامت نماز) و رسول الله صلی الله علیه وسلم به طرف ما روی آورده و فرمود: صفهای خود را برابر نموده و به هم پیوسته بایستید، زیرا من شما را از پشت سرم می بینم.

و در روایتی از بخاری آمده: و یکی از ما شانه خود را به شانه رفیقش و پایش را به پای رفیقش می چسباند.

در حدیثی از: التَّعْمَانِ بْنِ بَشِيرٍ، رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا، رَوَيْتَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فرموده است: «لَتُسَوُّنَّ صُفُوفَكُمْ، أَوْ لِيَخَالَفَنَّ اللَّهُ بَيْنَ وَجْهِكُمْ» متفق عليه.

و فی روایة لمسلم: أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ يَسْتَوِي صُفُوفَنَا، حَتَّى كَأَنَّمَا يَسْتَوِي بِهَا الْقِدَاحُ، حَتَّى رَأَى أَنَا قَدْ عَقَلْنَا عَنْهُ. ثُمَّ خَرَجَ يَوْمًا فَقَامَ حَتَّى كَادَ يَكْبُرُ، فَرَأَى رَجُلًا بَادِيًا صَدْرُهُ مِنَ الصَّفِّ فَقَالَ: «عِبَادَ اللَّهِ، لَتُسَوُّنَّ صُفُوفَكُمْ، أَوْ لِيَخَالَفَنَّ اللَّهُ بَيْنَ وَجْهِكُمْ» .

از نعمان بن بشیر رضی الله عنهما روایت شده که گفت:

از رسول الله صلی الله علیه وسلم شنیدم که می فرمود: هر آینه یا شما صفهای خود را برابر خواهید کرد، یا این که خداوند در میان شما حتماً اختلاف خواهد انداخت.

و در روایتی از مسلم آمده که رسول الله صلی الله علیه وسلم صفهای ما را برابر می نمود، حتی که گویی به وسیله آن قِدَاح (چوبهای تیر) را برابر می کند، تا این که دید که مقصودش را فهمیده ایم. سپس روزی بر آمد و ایستاد تا این که نزدیک بود تکبیر گوید و مردی را دید که سینه اش از صف آشکار بود. پس فرمود: ای بنده خدا! یا حتماً صفهای خود را برابر خواهید کرد و یا این که خداوند حتماً در بین شما اختلاف خواهد انداخت.

و عن البراء بن عازب، رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا، قَالَ: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، يَتَخَلَّلُ الصَّفَّ مِنْ نَاجِيَةٍ إِلَى نَاجِيَةٍ، يَمَسُّحُ صُدُورَنَا، وَمَنَاكِبِنَا، وَيَقُولُ: لَا تَخْتَلِفُوا فَتَخْتَلِفَ قُلُوبُكُمْ» وَكَانَ يَقُولُ: إِنَّ اللَّهَ وَمَلَائِكَتَهُ يَصَلُّونَ عَلَى الصُّفُوفِ الْأُولَى» رواه أبو داود بإسناد حسن.

از براء بن عازب رضی الله عنه روایت شده که گفت:

رسول الله صلی الله علیه وسلم به صف از یک گوشه تا گوشه دیگر داخل شده سینه ها و شانه های مان را دست کشیده و می فرمود: اختلاف نکنید (در صف) تا دلهای شما با هم اختلاف نکنند و می فرمود که: همانا خداوند جل جلاله و فرشتگانش بر صفهای اول درود می فرستد.

وَعَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: «أَقِيمُوا الصُّفُوفَ وَحَادُوا بَيْنَ الْمَنَاقِبِ، وَسُدُّوا الْخَلْلَ، وَلْيُنُوا بِأَيْدِي إِخْوَانِكُمْ، وَلَا تَنْزُرُوا فُرُجَاتِ الشَّيْطَانِ، وَمَنْ وَصَلَ صَفًّا وَصَلَهُ اللَّهُ، وَمَنْ قَطَعَ صَفًّا قَطَعَهُ اللَّهُ» رواه أبو داود بإسناد صحيح.

از ابن عمر رضی الله عنهما روایت شده که:

رسول الله صلی الله علیه وسلم فرمود: صفها را درست نموده و شانه ها را به هم برابر کرده و خالیگاه ها را ببندید و برادرهای خود را با دست خود راست کنید و گشادگی هائی برای شیطان مگذارید و کسی که صفی را پیوسته و وصل نماید خداوند او را پیوسته می دارد (یعنی رحمتش را بر او نازل می کند) و کسی که صفی را قطع کند، خداوند او را قطع می کند (یعنی از رحمتش او را دور می کند).

وَعَنْ أَنَسِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: «رُصُّوا صُفُوفَكُمْ، وَقَارِبُوا بَيْنَهَا، وَحَادُوا بِالْأَعْنَاقِ، فَوَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ إِنِّي لَأَرَى الشَّيْطَانَ يَدْخُلُ مِنْ خَلْلِ الصَّفِّ، كَأَنَّهَا الْحَدْفُ» حديث صحيح رواه أبو داود بإسناد على شرط مسلم.

از انس رضی الله عنه روایت است که:

رسول الله صلی الله علیه وسلم فرمود: صفهای خود را محکم کنید و آنها را به هم نزدیک بگیرید (بین هر دو صف ۳ گز باشد) و گردنهای خود را به هم برابر نمایید، زیرا سوگند به ذاتی که جانم در دست اوست که هر آئینه من شیطان را می بینم که از خالیگاههای صفها مانند حدف (گوسفند سیاه کوچکی که در یمن است) داخل می گردد.

وَعَنْ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: «أَتَمُّوا الصَّفَّ الْمَقْدَمَ، ثُمَّ الَّذِي يَلِيهِ، فَمَا كَانَ مِنْ نَقْصٍ فَلْيُكُنْ فِي الصَّفِّ الْمُؤَخَّرِ» رواه أبو داود بإسناد حسن.

از انس رضی الله عنه روایت است که: رسول الله صلی الله علیه وسلم فرمود: تمام کنید صف پیش را، بعد صفی را که نزدیک آن است و آنچه نقص است، باید در صف آخر باشد.

وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «وَسَطُوا الْإِمَامَ، وَسُدُّوا الْخَلْلَ» رواه أبو داود. (از ابو هریره رضی الله عنه روایت است که: «رسول الله صلی الله علیه وسلم فرمود: امام را در وسط قرار داده و فاصله ها را بند کنید.

یادداشت فقهی :

در مورد این که تنظیم و راست کردن صف های نماز جماعت واجب است یا سنت علماء در مورد مختلف الرأی اند . تعدادی از علماء می فرمایند که تنظیم و راست نمودن صف در نماز جماعت سنت است . ولی تعدادی از علماء حتی بر واجب بودن راست کردن و تنظیم صفوف نماز جماعت حکم صادر نموده اند و من فکر می کنم که واجب در تنظیم و راست بودن صفوف مصلین ، حکم دقیق ، درست و نزدیک به ثواب می باشد .

تفصیل موضوع را می توان در المحلی (۱-۳۷۹) ، مصنف عبد الرزاق (۲-۵۷) ، عون المعبود (۱-۲۵۰) ، سلسله الاحادیث الصحیحه (۱-۳۸ رقم ۳۲) ، فتح الباری (۲-۱۶۷) ، التحقیقات فی رد الهفوات صفحه (۲۹۴) فتاوی الدین الخالص (۵-۲۴۹) المجموع شرح المذهب (۴-۲۲۶، ۲۲۵) ، الدر المختار (۱-۳۸۲) مطالعه فرمائید . علم شهیر جهان اسلام علامه ابن حجر مکی در کتاب خویش الزواجر (۱-۱۴۶) نگاشته است : عدم برابری صفوف و عدم راست کردن صفوف از جمله گناهان کبیره می باشد . زیرا و عید های متعددی در شرع اسلامی در این مورد بیان گردیده است . بناءً بر تمام مسلمانان است که در تنظیم و راست کردن صفوف در جماعت سعی ، و کوشش واز حوصلیه و بردباری خاصی کار گیرد .

ادامه دارد